

Türkiye Cumhuriyeti'ni çeşitli dönemlerle yerleşiklik üzerinde tartışması yapılırken; Altan kardeşlerden Mehmet Altan farklı ama çokda faydalı olmayan, Fransız benzetmeli, 1. Cumhuriyet, 2. Cumhuriyet tartışması ile yerli "sözde cumhuriyetin" evrimlerinin varacağı veya varması gereken demokratik yerleşim sürecini ima ederek belirlemeler yapmaya çalışmıştı. Tabii cumhuriyet Mustafa Kemal'in değil de Enver Paşa'nın ideolojik kontrolünde olduğu için bu temenniler hiçbir zaman gerçekleşmedi. Tamamen güncel popülist tartışmalar olarak kaldı. Düşüncenin, niyetin ileri sürümcüleri bunun TSK'ya dışında olmayacağını bilmelerine rağmen yapmayı sürdürdü.

Bilmem kaçınıcı iyi niyetle tartışılırken, süreç bambaşka ilerledi. Genelde yukarıdan kurgulanan "değişim" ve "reform" denemeleri göstermelik olarak kaldı. Öyle olması da doğaldı! Kalıcı olan bu tür reform ve yenilikçi taleplerin sivil toplum destekli, aşağıdan gelmesi ve ısrarı ile mümkündür.

Sıralamalı cumhuriyet olmadı ama, cumhuriyetin ön tecrübe ile neredeyse her bölgeye uygulanan katliam, göç, elkoyma ve toplumu yeniden kurguluma faaliyetleri bitmek tükenmek bilmeyen bir tarzda sürdü. İmkansız derecede acıları ve unutulmayan bir tarihi beraberinde getirdi.

Tabii 1915 faaliyeti tam bir modern dönem uygulayıcılarının örnek alacağı laboratuvar işlevini yerine getirdi. Siyasi, askeri, kültürel ve diplomatik olarak tam bir okul görevi gördü. Dünyanın her yöresi bu katliamı, kurguyu örnek aldı. Almanya 1940'larda, Saddam 1988'lerde Halepçe'de bu örnekten hareket etti.

Yeni dönemin ilk başlangıcı “Koçgiri Katliamı” ile sürecin kurgulama ve uygulaması başlamış oldu. Şeyh Sait’ler, Ağrı’lar, Dersim’ler, 49’lar, 55’ler. Sonra; Çorum, Malatya, Maraş katliamları. Küçük çaplı deneme Elbistan’da da yapıldı.

Kurgu kimliklerin, düşüncelerin ve farklı inanç ile milletlerin yok edilmesi, korkutulması veya yurtlarından çıkarılması, yurdlarından edilmesi amaçlı idi. Büyük bir kısmı başarılı da oldu. Alevi Kürdler, Ezidiler, son kalan Süryaniler de bir biçimde bu süreçten geçirildi.

Hepsinden farklı 5-6 Eylül 1955 yağması ile son kalan Hristiyan -Rumlar’ın malları yağmalandı ve göçertildi. Nasıl organize edildiği, sahiplenilmediği ama amacına tam istenilip planlandığı gibi ulaşıldığı da biliniyor.

Aynı sistem yazının konusu olan Yahudi vatandaşlar için de uygulandı. Hikayesi ve altyapısı şöyle gelişti; Fakat asıl bu yazının konusu olan başka bir kurgu-katliam denemesidir. 1500’lü yıllardan bu yana sürekli resmi ideoloji koruyucusu olduğunu iddia ettiği bir Yahudi katliamı ve göçertmesi vardır. Bu ön deneme Almanya’dan önce bir örnek babında yapılmış, sonrada korucu oyunu sergilenmiştir. Öyleki bu katliam neredeyse bilinmemekte, arşivlerde bile az yer tutmaktadır. Böylece cumhuriyetin el atmadığı bölge, millet, inanç ve düşünce kalmamıştır.

Olay tarihe şu şekilde geçmiş ve sonuçlanmıştır:

1934 Türk Yenideniskan (Resettlement) Kanu, Mehmet Fuat Köprülü’nün “Türkleştirme” projesi çerçevesinde 14 Haziran’da çıkarılan kanuna göre etnik ve inanç azınlıklarına asimilasyon ve göçü dayatmak, zamanın İçişleri Bakanı Şükrü Kaya: “Yasa tek dilin konuşulduğu, aynı ideal ve duygu taşıyan bir devlet oluşturacaktır” Tezini pratikleştirmek için, Müslüman olmayan topluluklar ve özellikle Dersim için kullanılmıştır.

“Bilinmeyen dil” (alien language) konuşanların Türk toplulukların içine dağıtılması veya Türk toplulukları buralara yerleştirme yasası İçişler Bakanlığına yeniden iskan adı altında göç, sürgün, ekonomik ve kültürel gücün azaltılması için hareket kolaylığı sağladı. Bu güç en uç biçimde provakasyonlar dahil kullanıldı.

“Dil kültür ve kan birliği” ırkçı düşüncesi ile 3 bölge tarzında bir sistem düşünüldü, buna göre;

1. Bölge: Türk kültürü ve nüfusunun artırılması gereken bölge.

2. Bölge: Türk kültürüne asimile edilecekler bölgesi.

3. Bölge: Askeri, ekonomik, halk sağlığı, politik gerekçelerle kontrol altında tutulması gereken bölgeler.

Anlaşılacağı gibi yasa her tür harekete açık bir halde uygulanmaya başlandı ve uygulandı. Bu yasaya göre iç göç, zorla veya provakasyon ile 5-6 Eylül olayları, Maraş Katliamı gibi hareketler ile sonuca gidilmeye çalışılmış, genelde başarılı olmuştur.

Yukarıda bahsedilen yasanın çıkmasından hemen sonra 2510 nolu kanun ile iki hafta içerisinde 5 Temmuz'da Çanakkale ve yöresinde, Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli'nde yaşayan Yahudi vatandaşlara gönderilen imzasız mektuplar ile “yaşadıkları şehirleri terketmeleri” emrediliyordu. Böylece anti- semitik bir kampanya “Trakya Olayları” adı altında başlatılmış oldu.

Kısa sürede Yahudiler'e yönelik fiziki ve sözlü saldırılar başladı. Ekonomik bir ambargo uygulanmaya başlandı. Bu saldırılar sonrası kayıtlarda bile az rastlanan rakamlarda can ve mal kaybı yaşandı. 15 ila 20 bin Yahudi yerlerinden koparıldı. Ölü ve yaralı sayısı hala gizli tutuluyor. Sürgünler önce İstanbul sonra Rodos ve İsrail'e gittiler. Böylece Yahudi topluluğu bu “yasa” ile eritildi.

Büyük bir kısmı buldukları yerlerin ötesinde sınırları terketmek zorunda kaldı. Geride duranlar ise bilindiği gibi gizli kimlik ve kültürlerle yaşamak zorunda kaldılar. Türkiye'nin ekonomik ve kültürel olarak etkin ve baskın yerlerinde olmalarına rağmen gizli bir Yahudi tarzında yaşamlarını sürdürmek zorunda kaldılar. Bu yasa daha etkili ve kültürel, askeri, politik olarak Dersim'de uygulandığı biliniyor. Gerisi trajik ve bitmeyen bir tarihtir.

Not:

1. Yazı için kaynak çok çeşitli tink-thank kuruluşlarının yayınladığı, tezlerin yanı sıra; The 1934 Thrace pogroms, Haziran 5, 2014, Haaretz gazetesinde, David B. Green ayrıntılı biçimde konuyu

işlemiştir. Bu kavramlarla yapılacak kısa bir araştırma ile bir çok referansa ulaşılabilir. Türkiyeli araştırmacılar da konuyu incelemiş olmasına rağmen, Türkçe kaynak bulunmamaktadır.

2. 'Kurgu' kavramı sistemli, politik, 'hukuki', kültürel eylemi-provakasyon ve katliamları ifade etmek için kullanılmıştır.

3. Öneri ve katkılarından dolayı İlhan Genç'e teşekkürler.